

SPF- Grindslanten 10 år

En tillbakablick

Sammanställd av Erik Fischier på styrelsens
uppdrag

April 1994

Så här började det

Under slutet av 1930-talet hade behovet av en intresseorganisation för den äldre befolkningen blivit alltmera uppenbar. Pensionärernas situation hade blivit mycket bekymmersam.

Den 5 september 1939 bildades i Göteborg Sveriges Folkpensionärers Riksförbund (SFRF) och fastslogs det att organisationen skulle vara partipolitiskt neutral.

SFRF fick snabbt stora problem, bl a genom att några av de större föreningarna bröt sig ut. De godtog inte den politiska neutraliteten utan ville ha en anknytning till socialdemokratin och andra vänsterriktningar. Man bildade PRO, som sedermera växte snabbt bl a genom stöd från LO.

Efter påtryckningar av ordföranden i Norrköpings Arbetarkommun upptog SFRF förhandlingar om sammanslagning med PRO, som dock ställde sådana krav att en extra kongress i Norrköping 1946 avvisade sammanslagningstanken.

Redan 1945 bildades den första pensionärsföreningen i Sollentuna. Man visste då uppenbarligen ingenting om existensen av SFRF och PRO, Föreningen blev dock ursprunget till dagens Tunasol.

Det var egentligen inte förrän under 1970-talet som SFRF började växa i medlemsantal och inflytande i skuggan av det stora och resursstarka PRO.

Detta avspeglade sig också i utvecklingen av medlemsantalet i Tunasol. I Början av 1980-talet började medlemmarna bli så många att lokalfrågan blev prekär. Tunasols styrelse - under ordförandeskap av Allan Eremark - beslöt att undersöka förutsättningarna för en ny förening för i första hand pensionärer i Norrviken-Viby och Rotebro. Då medlemmarna i Tunasol ställer sig positiva till tanken ordnade sedan Eremark ett möte den 5 mars 1984. Man beslöt då att gå vidare med att bilda en ny förening och att ordna ett informationsmöte härom den 2 april 1984 i Sollentunagården.

Till mötet den 2 april hade ett sextiotal personer infunnit sig. Mötet utsåg en interimstyrelse bestående av Arthur Söderberg, ordförande och John Wiklund, Ingrid Lindell, Inga Wideus, Kerstin Hagberg och Märta Wijkmark - en styrelse med klar

kvinnlig dominans alltså. Tyvärr gick det inte sedan att genomgående behålla denna könsfördelning. Utöver interimstyrelsen anmälde sig ett tiotal personer som medlemmar.

Måndagen den 21 maj hölls det första månadsmötet i Sollentunagården, Mötet antog enhälligt förslaget att kalla föreningen Grindslanten.. Vid mötet visade Saga Hammarén från Atelje Filippa kläder för äldre.

Att namnet blev Grindslanten beror förmodligen ytterst på att en fotografisk avbildning av August Malmströms berömda tavla hängde i Sollentunagårdens samlingsal och att tavlans motiv var från Rotebro.

1984 - 89 En konsolideringsperiod

Vid utgången av 1984 hade föreningen förmodligen ca 20 medlemmar. Vid samma tid 1986 var det 72 medlemmar. Därefter följer en period av små svängningar kring detta antal (se tabell bilaga 1).

Månadsmötena, som ganska snart fick en form som alltjämt i stort består, hölls i Sollentunagården invid Sollentuna kyrka. Under denna tid var kontakterna mycket stora såväl medlemmarna emellan som mellan medlemmarna och styrelsen. En ännu mycket aktiv kärna av medlemmar uppstod under denna tid, då föreningen fortfarande var liten - ur andra synpunkter för liten.

1990-94 Verksamheten utvidgas - medlemsantalet växer

1990 började en kraftig uppgång av medlemsantalet som följde delvis av en aktivare rekrytering, delvis av att rekryteringsområdet i samråd med Tunasol vidgades till Häggvik - Skälby och en del av Edsberg. Utvidgningen var naturlig med hänsyn till att Häggvik - Skälby tillhörde samma socialdistrikt som Norrviken och till att de boende var hänvisade till vårdcentralen i Rotebro.

Fr o m 1990 förlades Grindslantens års- och månadsmöten till Församlingshuset i Sollentuna Centrum. Vi fick inte längre vara kvar i Sollentunagården. Det visade sig som väl var att flyttningen inverkade positivt på deltagandet i månadsmötena redan från början. Hösten 1991 tvingades vi flytta mötena till Star Hotel, då en invändig

ombyggnad skulle ske i Församlingshuset. Till medlemmarnas belåtenhet kunde vi flytta tillbaka till Församlingshuset hösten 1993.

Som framgår av tabellen i bilaga 1 var Grindslantens medlemsantal vid utgången av 1993 hela 302.

Tillväxten berodde inte helt på ökningen av rekryteringsområdet utan också på en starkt ökad insats från förbundets och distriktets sida.

Genom en utökad programaktivitet spreds också från mun till mun uppfattningen att det var intressant och trevligt att vara medlem i Grindslanten.

Tillväxt skapar vissa problem. Ett är att kontakten mellan styrelsen och medlemmarna blir mindre direkt än förut; ett annat är att lokalproblemet aktualiseras ur kapacitetssynpunkt.

1991 gjorde representanter för Grindslanten och Tunasol ett studiebesök i Karlskoga för att se hur man i en storförening löste problemet med medlemsantal och föreningsaktiviteter. Anledningen var att det inom Tunasol rådde delade meningar i frågan om man skulle "avknoppa" ytterligare en förening eller om man skulle verka för en storförening i Sollentuna.

Grindslantens företrädare blev inte övertygade om att Karlskogamodellen var överlägsen ett system med mindre föreningar i gott samarbete inom en kommun.

I slutet av 1990 genomfördes en medlemsenkät, som syftade till att dels skaffa bättre kunskaper om medlemmarnas önskemål och intresen vad gäller verksamheten

dels få en naturlig kontakt med alla medlemmar (även den majoritet som inte besökte månadsmötena).

I samarbete med IMU- Testologen i Sollentuna utarbetades ett frågeformulär och utbildades ett stort antal medlemmar till intervjuare.

Det visade sig att medlemmarna var mycket positiva till enkäten och uppskattade kontakten med intervjuvarna (indirekt med styrelsen). De senare upplevde också intervjuarbetet som mycket positivt.

Av enkäten framgick bl a att tidsbrist var främsta orsaken för de flesta att inte besöka månadsmöten eller delta i andra arrangemang, att de som gick på månadsmötena var belåtna med deras form och innehåll att rätt många reste så mycket i egen regi att de inte behövde delta i föreningens resor att rätt många ansåg att kommunens information till de äldre var dålig att inga av medlemmarna var i behov av väntjänst i särskilt organiserad form att ett 20-tal medlemmar kunde tänka sig medverka på ett eller annat sätt i en väntjänst och att ganska många redan var engagerade i väntjänst gentemot släktingar, vänner grannar och inte ville åtaga sig mera.

1990 års enkät kompletterades 1992 med en enkät riktad till nya medlemmar sedan föregående tillfälle. Enkäten gav inga nya värdefullare kunskaper. Det visade sig nämligen att de nya medlemmarna till allra största delen gått in för att stödja organisationen och inte för att under den närmaste tiden ta del av föreningens aktiviteter. Många förvärvsarbetade fortfarande på heltid eller deltid.

Verksamheten har under senare år utvidgats i vissa viktiga avseenden.

Pensionärspolitik

Den pensionärspolitiska verksamheten har fått stor betydelse. Under senare år har i stat och kommun ett antal stora och för pensionärerna vitala frågor kommit nära beslut eller besluta. Då förbundets aktivitetsnivå också stigit har detta inneburit att föreningens styrelse blivit engagerad i allt flera stora frågor som t ex skatteomläggningen, pensionsreformen, ädelreformen, husläkarsystemet, avgiftssystemet i vård och omsorg, rationaliseringar av sjukhusens verksamhet i landstingsområdet. Föreningen har avgivit yttrande i ett antal av dessa frågor till förbundet, har skrivit till kommun och landsting samt i tillämpliga delar aktualiserat problem i kommunala pensionsrådet (KPR).

På Grindslantens initiativ provades KPR:s uppgifter och organisatoriska inplacering i den kommunala verksamheten under 1992. Resultatet blev en klar förbättring när det gäller pensionärsorganisationernas möjlighet att få tidig information om kommunala planer och att påverka kommunens agerande. I det pensionärspolitiska arbetet har Grindslanten och Tunasol samarbetat på ett bra sätt.

Temamöten

Den sociala betydelsen av månadsmötena har inneburit att dessa inte kunnat belastas med mera djupgående information om och debatt av för oss äldre betydelsefulla frågor. I samarbete med Tunasol har vi därför under de tre senaste åren anordnat ett par temamöten vår och höst i Amorinasalen med mycket kvalificerade föredragshållare. (Bilaga 2)

Sedan 1991 har Grindslanten och Tunasol ordnat ett par tre filmvisningar vår och höst för medlemmarna (SPF-film). Man har ett pris från Sollentuna Bio, som om deltagarantalet är tillräckligt, gör biobesöket relativt billigt. Man tar upp lite äldre berömda filmer.

Studiecirkelverksamhet

Studiecirkeln är en bra form för oss äldre när det gäller att utveckla ett intresse och att öka kunskaperna på ett område utan stress. Härtill är samvaron en tillgång i sig.

Studiecirkelverksamheten har inte haft någon stor omfattning i föreningen men under senare år har dock en del cirklar varit i gång, nämligen:

- trafikkunskap
- de stora religionerna
- Blekinge
- Bryssel
- EG-EU (pågår)
- Wien (pågår)

Något oegentligt kan kanske en nybörjarkurs i bridge föras under denna rubrik. Kursen har utvecklats till regelbundna bridgeträffar på måndagarna i Rotebro dagcentral med ofta 4 bord i aktion, ibland flera.

De "sociala" aktiviteterna är alltså centrala i föreningens verksamhet.

Månadsmöten

Genom månadsmöten har gemenskap mellan medlemmarna främjats samtidigt som intellektuell stimulans på olika sätt erbjudits.

Under de första åren med relativt få medlemmar inproviserade styrelsen rätt mycket, men lyckades i regel ordna antingen föredrag eller underhållning (sång, musik) på mötena.

Det första månadsmötet med föredrag ägde rum den 15 april 1985. Vår medlem och äventyrerska Inga Frösell berättade om en resa till Nya Guinea. Hon har senare berättat om några andra intressanta resmål.

Berättelser om resor i främmande länder har under alla år förekommit då och då. Kina har t o m varit på programmet två gånger.

Månadsmötet i december har alla år ägnats åt luciafirande med föreskolebarn eller skolbarn som tärnor och tomtar etc. Olof Hammarén var under de första 6-7 åren tomte och deklamerade Viktor Rydbergs dikt "Tomten". Mycket uppskattat inslag i firandet.

På månadsmötena har vi också haft underhållning av olika slag. Våra vänner Sivert Lind, Börje Julin och Karl-Axel Öhrn har medverkat flitigt. En grupp som kallar sig "Optimisterna" har vi glatts åt ett par gånger. Florence Düsélius sångfåglar har sjungit vackert för oss vid några tillfällen.

Resor

Det är allmänt känt att nutidens pensionärer reser mycket både i in- och utlandet. Föreningen har som andra pensionärsföreningar tagit fasta på resintresset och sökt ordna attraktiva kortare resor för medlemmarna. Märta Wallin har under alla våra tio år hållit i researrangemangen med ett aldrig svikande intresse, trots att det ofta varit motigt och svårt att få tillräckligt deltagande. (Föreningen var ju ganska länge liten).

Många resor har gjorts under årens lopp och de flesta har blivit mycket uppskattade. Den första resan i egen regi gick till Nynäs slott och Trosa år 1986. Resorna har sammanställts i bilaga 4.

Den resa som låtit mest tala om sig av alla torde vara den som företogs i september 1992 - en riktig långresa där hotell Silverhatten i Arjeplog blev utgångspunkt för ett antal utflykter. Vackert väder bidrog förutom naturen till att resan blev så lyckad.

Förutom att resorna är stimulerande för den enskilde bidrar de också till att nya bekantskaper knyts och till en ökad föreningsgemenskap.

Studiebesök

Som regel har ett par studiebesök ordnats höst och vår.

Det första besöket gjordes på Nationalmuseum våren 1985. Därefter har besök ordnats på ett antal andra museer, nämligen Medeltidsmuseum, Polismuseum, Vin- och spritmuseum och Judiska museet, Fjärilshuset, Aquaria, Cosmonova.

Vi har besökt industrier, slott och andra palats, varit bakom kulisserna på Dramaten mm. I bilaga 5 har studiebesöken förtecknats. Intresse och deltagarantal har varierat, men som regel har vi nog varit 15-20 personer, varav huvuddelen utgjort en kärngrupp, som alltid eller nästan alltid ställer upp och som i regel uppskattat besöket.

Friskvård

Man kan nog säga att friskvårdsaktiviteterna inleddes redan 1984 med promenader på Roslagsleden.

Sedermera har regelbundna promenader förekommit med utgångspunkt i Överby och i Häggvik (fram till 1991).

Föreningens medlemmar har redan från 1984 varit välkomna att delta i Tunasols friskvårdsdagar i anslutning till scoutstugan Holken.

Under vintern 1994 började vattengymnastik i två grupper på Sollentuna sjukhus (varmbassängen). Till friskvårdsaktiviteterna får man också räkna de två årliga golftävlingar föreningen sedan några år kan ordna genom tillmötesgående från Sollentuna Golfklubb.

I Grindslanten har vi anordnat en del föredrag och demonstrationer i kostfrågor. Vi hade också en kurs i hjärt-lungräddning tillsammans med Vårdcentralen i Rotebro. Tyvärr har medlemmarnas intresse för friskvårdsarrangemangen varit svalt. Kanske har vi inte varit så bra på att hantera dessa frågor.

Väntjänst

Under senare år har frågan om hur man på frivillig väg skall kunna komplettera hemtjänstens insatser för de äldre med vad som kallas "väntjänst" diskuterats livligt. Föreningen har deltagit i av kommunen initierade sammankomster om utvecklingen av väntjänst i Sollentuna. Inställningen från vår sida har varit att man måste se väntjänsten som en närhetsfråga, som hör hemma på det lokala planet i samverkan med hemtjänstområdenas personal.

En central telefon har bekostats av kommunen och inrättats på Tors Backe dit både de som önskar någon form av väntjänst och de som vill ställa upp kan vända sig. Telefonen bemannas av pensionärsorganisationerna och Röda Korset.

Slutord

Jag vill rikta ett stort tack till alla de medlemmar, som i olika former engagerat sig i verksamheten och inte minst till dem som utan att synas så mycket har bidragit i så hög grad till trevnaden och trivseln på månadsmötena. Jag tänker på dem som svarat för anskaffning av bröd och kaffe, som bryggt och serverat kaffe och därefter klarat av disken.

Låt mig så nämna namnet Märta Wallin. Märta känner de flesta och de flesta känner Märta - alltid aktiv, alltid glad och positiv, länge sekreterare och budbärare, ännu längre reseansvarig. Hon har betytt mera än någon annan för oss medlemmar under de gångna tio åren. Tack!

Bilaga 1

Medlemsutvecklingen i SPF-Grindslanten

År	Antal medlemmar vid årets slut	Förändring mot föregående år i	
		absoluta tal	procent
1984	ca 20 (osäker)		
1985	53		
1986	72	+19	+36
1987	67	- 5	- 7
1988	83	+16	+24
1989	76	- 7	- 8
1990	108	+32	+42
1991	188	+80	+74
1992	255	+67	+36
1993	302	+47	+18

Bilaga 2

Ämnen för temamöten 1991-94 (våren)

Hörselproblem och hjälpmedel	91
Skattereformer och pensionärerna	91
Testamente, arv och begravning	92
Boendet på äldre dagar	92
Äldreformen i allmänhet och i Sollentuna i synnerhet	92
Synproblem, behandling av synnedsättning	92
Äldre i trafiken	93
Fysisk träning, varför, hur länge?	93
Om smärta och smärtlindring	93
Vad kan apoteken hjälpa till med	93
Mun- och tandhälsa	94
Demens- de anhörigas sjukdom	94

Bilaga 3

Föredragshållare vid månadsmöten

1985	Inga Frösell Anna-Greta Wahlberg	Nya Guenea Nationalmuseum
1986	Gunnar Tornqvist Anna-Lisa Nyneröd Nils Göransson	Kina Gamla huskurer Rotebrotrakten
1987	Bertel Thomé Christer Topelius Anna-Lisa Nyneröd	Brasilien Sällsamheter i Östergötland Gamla lusthus
1988	Bertel Thomé Erik Fischier Monica Linderstål	Söderhavsoarna Kina Äldreomsorgen och Tors Backe
1989	Rudolf Jalakas Repr för Apoteksbolaget Marit Karén Margareta Borin Hans-Einar von Holst	Balticum Kostens betydelse Resa i Lappland Kropp och själ
1990	Börje Heed Erik Fischier Göran Stattin Marie Palmgren Gösta Vestlund Inga Frösell Jan Segerstedt	Kåseri om kriminalfall mm Hong Kong SPF-föreningsverksamhet Äldreomsorgen i Sollentuna Ungdomens värderingar Kongo Luciafirandets bakgrund
1991	Hans-Otto Düselius Christer Halldelius Kåre Wegersjö och Anne-Marie Westberg Stig Lindén Lars Linder Börje Juhlin	Sin tid på ambasaderna i Bonn Äldreomsorgen Brottsförebyggande åtgärder Äldreboendet i Sollentuna Åldrande och livskvalitet Julen förr i tiden
1992	Lars-Göran Alm Inge Ström Nils Carlshamre Rudolf Jalakas Anna-Greta Wahlberg Ingvar Krakau Lars Westman	Humanismen Glimtar ur polislivet Aktuella pensionsfrågor Estlands problem Kvinnliga pionjärer Vårdcentralen, husläkare mm Barcelona

1993 Inga Frösell
Margareta Borin
Tussa Barkman
Jan Helander
Ingemar Glemme
Philip Livsey

1994 Börje Gahnberg

Påskön och Eldslandet
Årrenjarka
Sekelskiftesarkitektur
Att leva medan tiden går
Väninnor i Paris
Australien

Säkerhetspolitik och försvarsmaterielbehov

Resor

1986	Nynäs slott och Trosa
1987	Rosersbergs slott och Sigtuna
1987	Julbordsresa till Älvkarleby
1988	Shoppingresa till Östergötland
1988	Sundsvall och Kjell Lönnå
1989	Strängnäs och Lönnåkonsert
1989	Göta Kanal och Vänern
1989	Ängsö slott och Eskilstuna
1989	Julbordsresa till Älvkarleby
1990	Rundtur i Dalarna
1990	Gävle med Gevalia och residenslunch
1990	Julbordsresa till Stallarholmen
1991	Tvådagarsresa till Åland och sammanträffande med SPF:s motsvarighet på Åland
1991	Rockelstads slott
1992	Hallsta pappersbruk och Hallstavik
1992	Lappland utefter Silvervägen
1992	Julresa till Sigtuna
1993	Gränna och Visingsö
1993	Virå porslinsmuseum och Kolmården
1994 *	Badhotellet i Nådendal

*) Fram till jubiléet

Studiebesök

Nationalmuseum
Medeltidamuseum
Jästfabriken
Fjärilshuset på Haga
Posten Tomtebodan
Posten Sollentuna
Polismuseum
Spritmuseum
Elefanten Bäckvägen
Kommunalhuset med bussrundtur
Almgrens Sidenväveri
ICA provkök
Riddarhuset 2 gånger
Tumba pappersbruk
Aquaria på Djurgården
Cosmonova
Långholmen
Berns salonger
Fjäderholmarna
Karlbergs slott
Rosersbergs slott
Judiska museet
Dramaten bakom kulisserna
Videm Gastrolux i Rotebro
Bååtska Palatset

Styrelsen under perioden 1984-94

1984

Interimstyrelse

Arthur Söderberg, ordf

Ingrid Lindell, kassör

John Wiklund

Inga Widaeus

Kerstin Hagberg

Märta Wijmark, sekreterare

1987

Olof Hammarén, ordf

Maria Edlund, vice ordf

Märta Wallin, sekr

Lilly Klinkmann, kassör

Birgit Wirström

Ingrid Lindell, suppl

Birgit Wiklund, suppl

1989

Maria Edlund, ordf

Erik Fischier, vice ordf

Märta Wallin, sekr

Harry Askeröth, kassör

Birgit Wirström

Aina Jonshammar, suppl

Margareta Borin, suppl

1991

Erik Fischier, ordf

Karl Artur Lindström, vice ordf

Bernt Hällgren, sekr

Margareta Borin, kassör

Alfred Berglund, vice ordf

Berit Thimgren, suppl

Ellen Thorvaldson, suppl

1993

Alfred Berglund, ordf

Estrid Larsson, vice ordf

Bernt Hällgren, sekr

Lars Endberg, kassör

Bertil Thimgren

Hans Strömsten, suppl

Edvin Wahlén, suppl

1985-86

Olof Hammarén, ordf

Karl-Erik Härse, vice ordf

Märta Wallin, sekr

John Wiklund, kassör

Birgit Wirström

Ingrid Lindell, suppl

Birgit Wiklund, suppl

1988

Maria Edlund, ordf

Erik Fischier, vice ordf

Märta Wallin, sekr

Lilly Klinkmann, kassör

Birgit Wirström

Aina Jonshammar, suppl

Birgit Wiklund, suppl

1990

Erik Fischier, ordf

Karl Artur Lindström, vice ordf

Märta Wallin, sekr

Harald Grantz, kassör

Gösta Widaeus, vice kassör

Suppl oförändrat

1992

Erik Fischier, ordf

Alfred Berglund, vice ordf

Bernt Hällgren, sekr

Lars Engberg, kassör

Estrid Larsson, vice sekr

Suppl oförändrat

1994

Alfred Berglund, ordf

Estrid Larsson, vice ordf

Edvin Wahlén, sekr

Lars Endberg, kassör

Bertil Thimgren

Hans Strömsten, suppl

Brita Löfgren, suppl